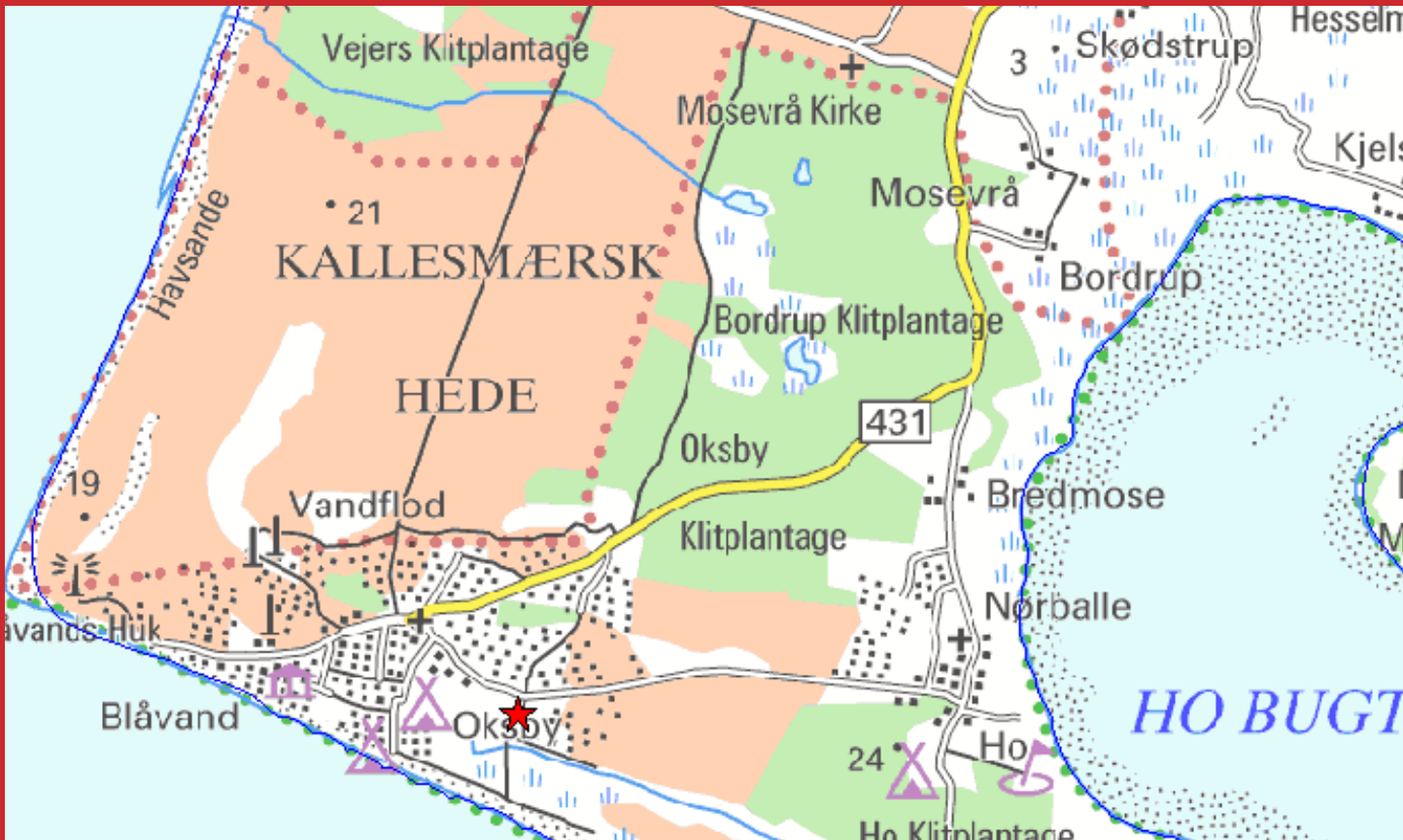

VAM 1379, Øster Oksby

© Kort & Matrikelstyrelsen (G.115-96)

Moegård Museum

Vedbestemmelse af træ fra efterreformatorisk tid

Peter Hambro Mikkelsen

KONSERVERINGS- OG NATURVIDENSKABELIG AFDELING

Nr. 5 2002

VAM 1379, Øster Oksby

Vedbestemmelse af træ fra efterreformatorsk tid

Peter Hambro Mikkelsen, cand.mag., ph.d.

I forbindelse med udgravningen af VAM 1379, Øster Oksby,¹ et fiskerleje keramikdateret fra midt 1500-tallet og frem til omkring år 1600, blev der indtaget et større antal prøver med vanddrukket træ. En stor del af prøverne bestod af diverse affald fra tømmerarbejde i form af hugspåner, men der var også enkelte mere tilvirkede træstykker samt kork/bark-stykker og ubearbejdede træpinde.

Hovedparten af fundene var i en nogenlunde bevaringstilstand, dog var pinde fra f.eks. *Corylus*, Hassel, vanskelige at håndtere på grund af fremskreden nedbrydning.

Til undersøgelsen er anvendt et Olympus SZ40 stereolup med en forstørrelse på 6 - 40, samt et Olympus BX51 med en forstørrelse på 25 - 500.

De identificerede arter

Der blev sammenlagt identificeret 223 stykker. Heraf udgjorde *Quercus*, Eg, den langt overvejende del af træsorterne, fordelingen blandt de enkelte arter fremgår af figur 1.

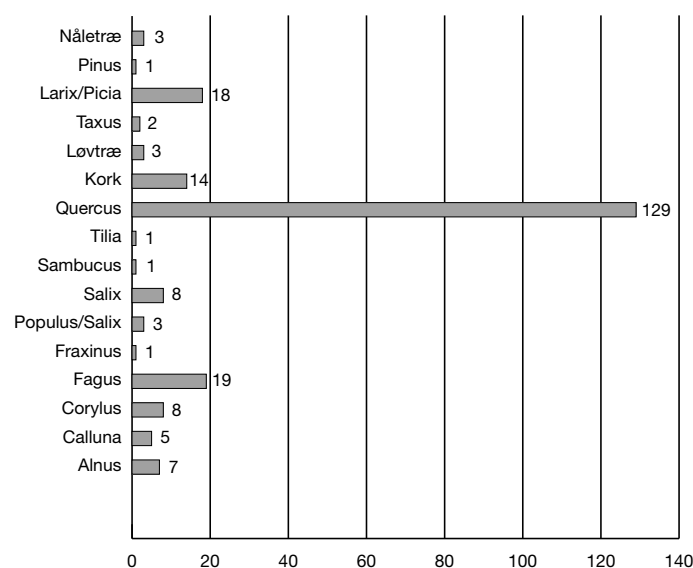

Fig. 1. Oversigt over fordelingen af træ i VAM 1379, Øster Oksby.

¹ Oksby sogn, Vester Horne herred, Ribe amt, UTM 446740/6156230

Der optræder en del kork/barkstykker i varierende størrelse. Et enkelt stykke havde en tydelig gennemboring og er formodentlig en netflyder.

Blandt træstykkerne var der enkelte grene og pinde. Fordelingen heraf fremgår af figur 2.

Quercus, Eg, forekommer kun i et enkelt tilfælde. Den lave frekvens står i modsætningsforhold til den klare dominans som Eg optræder med blandt hugspåner og bearbejdet træ. Kviste og pinde er kasseret umiddelbart efter identificering.

Alnus	El	1
Calluna	Lyng	5
Corylus	Hassel	4
Populus/Salix	Poppel/Pil	1
Salix	Pil	5
Quercus	Eg	1

Fig. 2. Grene og kviste, VAM 1379, Øster Oksby.

Fundliste

I nedenstående fundliste, bilag 1, er medtaget de oprindelige iagttagelser og beskrivelser udført af udgraveren, arkæolog Susanne Nissen Gram. Flere af fundnumrene indeholder en del træstykker, som det i flere tilfælde har været vanskelig at udskille fra hinanden og i enkelte tilfælde er der ikke overensstemmelse mellem listen og det identificerede. I nogle tilfælde er træstykker pga. bevaringstilstanden flækket og der kan derfor forekomme flere træstykker end oprindeligt angivet i de enkelte prøver.

I fundlisten er kun latinske navne anvendt. I figur 3 ses de danske navne.

Alnus	El
Calluna	Lyng
Corylus	Hassel
Fagus	Bøg
Fraxinus	Ask
Populus/Salix	Poppel/Pil
Salix	Pil
Sambucus	Hyld
Tilia	Lind
Quercus	Eg
Taxus	Taks
Larix/Picea	Lærk/Fyr
Pinus	Gran

Fig 3.

Litteratur

Mork, E. (1966) *Ved anatomi*. Oslo.

Schweingruber, F.H. (1990): *Mikroskopische Holz-anatomie*, 3. udg. Birmensdorf, Eidgenössische Forschungsanstalt für Wald, Schnee und Landschaft.

Bilag 1

X-nr	Alnus	Calluna	Corylus	Fagus	Fraxinus	Poppulus/Salix	Salix	Sambucus	Tilia	Quercus	Kork	Løvtræ	Taxus	Larix/Picea	Pinus	Nåletræ	Kommentarer - fra udgraver med enkelte tilføjeser
50																	1 ca. 5,5 x 4 x 2 cm bark eller korkstykke?
50										4				1			5 stk. hugspån, ca. 7 cm lang
50										16							1 stk. 29 x 6,2 x 2,2 stykke, tilspidset i ene ende
			1						1					3			21 hugspån
											1						1 stk kork
										1							1 stk 11 x 1 udspaltet rundstok, tilspidset
										1							10 x 1,5 udspaltet rundstok, afrundet
											2						2 stk. bark, 1 med bevaret hul i midten, netflyder?
										1							1 stk. ca. 21 cm langt flækket træstykke
																	2 grenstykker i forskellig størrelse
										1							1 stk. forarbejdet, ca. 10 cm lang, indsnæret til rundpind - evt. skafft?
										1							1 stk. 15 cm rundet 3 cm træstok med gennemgående hul ca. 5 cm fra rundede ende - skafft?
56										1							1 stk. 6,5 x 1,7 x 0,5 cm Stor plade med gennemboret hul i midten - let buet/hvælvet overkant - del af redskab?
											1						1 st. fragment af bark/kork, netflyder med bevaret del af hul
56										6							6 hugspån
73										1							1 stk. ca. 7 cm lang og 5 cm bred klods med afhuggede sider
81										2							2 rundede træstykker, heraf 1 stk. ca. 2 cm lang, nagle
	1									1				1			3 hugspån
82										2							2 hugspån?
82												1					1 mulig fløjtefragment i 2 stykker, NEJ, begge ender afskåret
																	1/2 udhulet pind med et udboret hul
82			1														1 stk. 12 cm langt stykke med rundede kanter
										1							1 stk. 10,5 x 5,5 x 2 cm skråt afskårne/afhuggede ender - boret hul Ø 1cm 1-2 mm fra kant
																	1 stk. 18 cm lang træstykke afflækket
																	1 stk. 16 x 3 x 1,2 stykke
										3							9 hugspån som træklodser, flere med hugspor i kant
																	2 stk. afrundede træstokke, ca. 10 cm længde
																	1 stk. ca. 5 cm lang grenstump, 1 cm i diameter
87										1							1 ca. 32 x 5 x 2 x 5 skråt tilspidset stykke

X-nr	Alnus	Calluna	Corylus	Fagus	Fraxinus	Populus/Salix	Salix	Sambucus	Tilia	Quercus	Kork	Løvtræ	Taxus	Larix/Picea	Pinus	Nåletræ	Kommentarer - fra udgraver - med enkelte tilføjeser
																	12 x 4 x 0,5 spån
																	18 x 2 x 1,5 trekantet, afspaltet
																	9 x 2 x 1,5 afspaltet
																	16,5 x 3,5 x 1,5 afspaltet
																	9,5 x 2,5 x 2 med boret hul
																	10 x 2 x 1,5 let tilspidset afspaltet
																	5 x 9 20 planke
																	9,1,8 x 2 afspaltet
																	8,5 x 1,8 x 1,5 afspaltet
																	8,5 x 1,5 x 1,5 tilspidset, afspaltet
																	6 x 21 x 1,5 afspaltet
																	10 x 1,5 x 1,5 tilspidset, afspaltet
																	3 x 1,5 x 1,2 afspaltet
																	11 x 4 x 1 afspaltet spån
																	Kviste
88																	2 stk. ca. 8 cm lange heraf 1 med 1/2 udhugget hul, denne konserveres
92																	10 hugspån, heraf 3 som klodser
																	2 tilspidsede grene/kviste
																	1 barkstykke
95																	1 stk. ca. 10 cm langt stykke, skråt afskåret i ene ende, lige i modsat
																	1 stk. hugspån
																	1 stk. tilspidset grenstump ca. 2,5 cm i diameter
																	1 ca- 8 x 5 x 2,5 cm klods i 4 dele med afskårne kanter
95																	1 stk. 24 langt og 5 cm bredt udhugget træstykke
																	2 stk. hugspån
96																	1 stk. 32 cm langt træstykke, ca. 2,5 x 1,5 cm med rundede kanter - indskåret håndgreb? Bredde her 2 x 1,2 cm
																	3 hugspån
																	1 stk. 16 cm flækket stykke af gran?
																	1 stk. ca. 17 cm ankerformet gren - anvendt!

x-nr	Alnus	Calluna	Corylus	Fagus	Fraxinus	Populus/Salix	Salix	Sambucus	Tilia	Quercus	Kork	Løvtræ	Taxus	Larix/Picea	Pinus	Nåletræ	Kommentarer - fra udgraver - med enkelte tilføjeser
96	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Diverse kviste fra lyng? 1 stk. 7 x 3,5 x 3 cm klods med hugspor 1 stk. ca. 10 x 3 cm klods med hugspor 1 stk. ca. 10 x 3 cm rundet stok, evt. skaft? 1 stk. 18 x 1,5 cm lang lige gren 1 stk. ca. 6,5 og 2,5 cm i dia. gren 1 stk. 21 x 2,5 x 1,5 cm flækket stykke, ca. 9 cm fra kant bevaret halvdel af 4-kantet hul 2 grenstumper, nåletræ, afspaltet 1 hugspån 2 rektangulære træstykker, længste 10 cm 1 stk. 3,5 cm lang, 1,5 cm dia. tyk grenstykke 1 flækket 2 cm i dia., 12 cm lang rundet træstykke 2 træklodser, længste 11 cm 1 stk. 7 cm x 3-3,5 cm rundet træstok, nagle 27 hugspån 1 gennemflækket, ca. 11 cm lang udhulet gren med indhugget linier 1 lille hugspån 8 hugspån af forskellige træsorter med forskellige indhak 1 stk. 5 cm lang gren/kvist dia. 0,7 cm 1 ca. 15 cm lang afflækket træstykke 1 stk. bark/kork? 1 ca. 7 x 2,5 cm stort træstykke - tilskåret 1 ca. 14 cm langt, 1,8 cm bredt x 0,7 flækket træstykke med hugmærker 1 ca. 22 cm langt flækket træstykke med halvcirkulær udhuling i kant 1 ca. 14 cm lang rundet træstykke 2 ca. 20 cm langt rundet træstykke 12 hugspån 1 stk. 9 cm lang grenfragment 1 stk. 11 cm langt og 2,5-3 cm bredt træstykke, evt. fra skaft?
100	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	
100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
104	1	-	5	-	-	-	-	-	-	17	-	-	4	-	-	-	
104	-	-	-	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	
104	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
115	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
117	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	

X-nr	Alnus	Calluna	Corylus	Fagus	Fraxinus	Poppulus/Salix	Salix	Sambucus	Tilia	Quercus	Kork	Løvtræ	Taxus	Larix/Picia	Pinus	Nåletræ	Kommentarer - fra udgravninger med enkelte tilføjeser
118	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1 stk. afflækket ca. 3 cm lang træstok 1 stk. ca. 7 x 5 cm træklods - flækket og med tilskårne sider 1 stk. forvredent 6 x 2 cm 4 hugspån 1 stk. 28 x 3,5 x 2,5 træstykke, kileformet 1 stk. tilspidset 8 x 4 x 1,5 cm træstykke med gennemgående hul 3 cm fra endekant 1 stk. 19 cm tilspidset flækket træstykke 6 træflækker, ca. 8 cm x 1/2 - 1 cm 1 stk. 9 cm og 2 x 2,5 stykke med mulig bevaret 1/2 boret hul eller hak 3 stk. grene i forskellige tykkelser 1 stk. 4 x 3,5 x 1,5 klods rundet/hullet i endestykke 1 stk. 6 cm lang let tilspidset kile? 1 stk. 7 cm lang og 4,5 cm bred skal - indvendig glat hullet, udvendig tilskåret til hulning 1 ca. 6,5 x 2 cm flækket træstykke med rundede kanter 1 stk. ca. 8 cm lang 3 stk. tilskårne med hugspor, ca. 8 cm lange og ca. 2 - 2,5 cm brede 1 stk. kork eller bark? 3 stk. med hugspor, heraf en lidt tilspidset 1 ca. 10,5 x 2 x 1,5 cm stykke med udskæring i ene ende - flækket og med hugspor 3 fragmenter af grene i forskellige størrelser 2 stk. bark 1 træstykke afskåret og med knast 2 små kviste 1 ca. 10 x 3 x 1,5 cm stykke med skråt afskårne ender 3 små stykker bark 1 lille kvist 2 hugspån 1 stk. ca. 12,5 cm lang firkantet træstykke - skråt afskåret på siderne 1 ca. 22 cm lang, dia. 2 cm tyk gren 2 stk. hugspån, ca. 9 cm lang
119	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
122	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
123	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
124	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
125	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
126	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
130	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	

Rapporterne fra Moesgårds konserverings- og naturvidenskabelig afdeling fremlægger resultater i forbindelse med specialundersøgelser af arkæologisk genstandsmateriale.

Heriblandt kan nævnes arkæobotaniske undersøgelser, vedanatomiske undersøgelser, antropologiske undersøgelser af skeletter samt arkæozoologiske undersøgelser.

Der optræder også andre typer dokumentationsfremlæggelser, som f.eks. besigtigelse af marinarkæologiske lokaliteter og metodebeskrivelser af konserveringsteknisk karakter.

Alle rapporter kan downloades fra Moesgaard Museums hjemmeside. Eftertryk med kildeangivelse tilladt.